

перевищувало показники групи співставлення в 2,1 рази ( $1,5 \pm 0,1$  пг/мл ( $Q_{25}-Q_{75} = 0,8-2,1$  МЕ/мл;  $p < 0,001$  за Mann-Whitney) та не мало вірогідних відмінностей від показників донорів ( $3,5 \pm 0,1$  пг/мл;  $Q_{25}-Q_{75} = 2,7-4,1$  МЕ/мл;  $p > 0,256$  за Mann-Whitney).

Висновки. 1) Проведення замісної гормонотерапії ліво tiroксином вірогідно зменшує частоту розвитку псевдоабстинентного синдрому протягом диспансерного спостереження у наркозалежних жінок із аутоімунним тиреоїдитом та гіпотиреозом ( $p < 0,001$  за частотним калькулятором). 2) Після проведення замісної гормонотерапії ліво tiroксином у наркозалежних жінок відбулось вірогідне зменшення вмісту ТТГ в сироватці крові з  $7,7 \pm 0,2$  МЕ/мл ( $Q_{25}-Q_{75} = 5,5-11,6$  МЕ/мл) до  $2,2 \pm 0,1$  мкМЕ/мл ( $Q_{25}-Q_{75} = 0,9-3,4$  мкМЕ/мл), що не мало вірогідних відмінностей від показників донорів ( $2,4 \pm 0,1$  мкМЕ/мл;  $Q_{25}-Q_{75} = 1,5-2,8$  мкМЕ/мл;  $p > 0,256$  за Mann-Whitney). 3) В основній групі зменшення частоти розвитку псевдоабстинентного синдрому після призначення замісної гормональної терапії

супроводжувалося вірогідним зростанням вмісту вільного Т4 (тироксину) з  $0,4 \pm 0,1$  нг/мл ( $Q_{25}-Q_{75} = 0,3-0,5$  нг/мл) до  $1,1 \pm 0,1$  нг/мл ( $Q_{25}-Q_{75} = 0,7-1,5$  нг/мл) ( $p < 0,001$  за Wilcoxon) та збільшенням вмісту Т3 (трийодтироніну) з  $1,2 \pm 0,1$  пг/мл ( $Q_{25}-Q_{75} = 0,9-1,6$  пг/мл) до  $3,2 \pm 0,1$  пг/мл ( $Q_{25}-Q_{75} = 1,7-3,9$  пг/мл) ( $p < 0,001$  за Wilcoxon). Показники вмісту вільних Т3, Т4 та ТТГ після проведення замісної терапії практично не мали вірогідних відмінностей від показників групи донорів ( $p < 0,001$  за Mann-Whitney). 4) Найбільші дискримінантні властивості в основній групі протягом проведення замісної гормональної терапії мали: рівень вільного тироксину ( $F=59,2$ ;  $p < 0,001$ ) та тиротропного гормону ( $F=33,0$ ;  $p < 0,001$ ). 5) В клінічній практиці є доцільним використання замісної гормональної терапії ліво tiroксином в групі наркозалежних жінок із коморбідним аутоімунним тиреоїдитом та гіпотиреозом з метою попередження розвитку псевдоабстинентного синдрому в періоді диспансеризації цієї групи хворих.

Т.В. Плужнікова, І.В. Белікова, Л.В. Савченко

## Роль санітарно-просвітницької роботи студентів-волонтерів у формуванні відповідального ставлення кожної людини до власного здоров'я

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна

Здоров'я як глобальний соціокультурний феномен, провідна цінність світового співтовариства, передбачає необхідність системної, комплексної діяльності з його покращення, основу якої складає формування відповідального ставлення до здоров'я. У сучасних умовах розвитку суспільства проблеми збереження, зміцнення і розвитку духовного, фізичного та психічного здоров'я громадян набули особливої актуальності [1, 2]. Життя і здоров'я людини є найвищою цінністю й одним із головних показників цивілізованості суспільства. Фактори що впливають на здоров'я населення – це узагальнений термін для характеристики сукупності чинників й умов, які впливають на здоров'я людини. Існують різні підходи до класифікації факторів здоров'я. Так, наприклад, розрізняють *специфічні чинники*, до яких відносяться стан здоров'я, особливості способу життя, інформованість у сфері здоров'я, вплив сім'ї, школи, системи охорони здоров'я, і *чинники загального порядку*, які визначаються соціально політичною системою суспільства, особливостями культури, економічною ситуацією. Крім того, їх поділяють на модифіковані (ті, які піддаються впливу людини) та не модифіковані (ті, на які вплинути не можна), а також на ендогенні (внутрішні) та екзогенні (зовнішні). Сьогодні на здоров'я підлітків найпомітніше впливають чинники, дія яких раніше була значно меншою. Більшість із чинників ризику починають інтенсивно діяти саме в молодому віці [4].

Турбота про здоров'я молодого покоління України, навчання людини ще з дитинства здоровому способу життя є одним з провідних напрямів виховної роботи. Формування відповідального ставлення до здоров'я визначено як системну діяльність, спрямовану на вироблення та виявлення позиції щодо здоров'я в особистості в спеціально створюваних умовах [1]. На процес формування здорового способу життя значно впливає санітарно-просвітницька робота серед молоді в першу чергу, оскільки від стану здоров'я випускників залежить благополуччя молоді сім'ї, виробничий потенціал і обороноздатність країни. Стан здоров'я студентської молоді – один із важливих узагальнюючих параметрів здоров'я нації. Студентство являє собою потенціал кваліфікованих трудових ресурсів країни, основний інтелектуальний потенціал суспільства [3, 6]. Відсутність знань про культуру здоров'я призводить до того, що понад 50% старшокласників мають слабкі уявлення про теорію здорового способу життя, спробували наркотики, вступали у статеві стосунки [5].

Мета: висвітлити значення санітарно-просвітницької роботи студентів волонтерських загонів на формування здорового способу життя молоді.

Матеріали та методи: звіти з виховної роботи щодо проведення санітарно-просвітницького виховання, звіти волонтерських загонів. В роботі були використані наступні методи – аналітичний, бібліосемантичний.

Результати. На сьогодні у Полтаві існують волонтерській загін «Єдність» (створений із членів

колишнього загону «В ритмі молоді») ВДНЗУ «УМСА» і волонтерський загін «Молодь за здоровий спосіб життя», який протягом 4 років функціонує на кафедрі соціальної медицини «УМСА». На виконання державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки студенти Української медичної стоматологічної академії у позанавчальний час проходили тренінги з теоретичної та практичної підготовки.

Студенти-волонтери під керівництвом викладачів проводять інформаційно-пропагандистську та профілактичну роботу серед молоді міста. Були проведені тренінгові заняття серед дітей дитячих садочків «Соняшник» та «Теремок» м. Полтава, серед школярів 5–6 та 10–11 класів СШ № 3, № 14 та № 19, для учнів школи-інтернату № 1 і № 2 та приватної школи "Чарівний світ", серед студентів Полтавської аграрної академії та Полтавського педагогічного університету. Особливе місце у формуванні соціального та психічного здоров'я населення займають суто інтерактивні ігри. Головна їх мета – зміна і покращення моделі поведінки учасників навчально-виховного процесу, а зміст складають самопізнання, аналіз і активізація. Студенти волонтерського загону проводять наглядну інтерактивну гру у Полтавських дошкільних навчальних закладах про необхідність чищення зубів, демонстрацію правильної техніки чищення зубів серед дошкільнят, загальне ознайомлення дітей з зубом як органом, розповідь про його значення і гра в загадки на тематику гігієни зубів. До студентського волонтерського загону були також задіяні студенти іноземного факультету, які провели санітарно-просвітницьку роботу серед учнів різних шкіл.

Санітарно-просвітницька робота проводиться згідно розробленому плану заходів обласного департаменту і включає наступні теми: «Здоровий спосіб життя як основа здоров'я», «Гігієна порожнини рота» «Про комплекс заходів здорового харчування», «Планування сім'ї. Контрацепція. Профілактика абортів», «Здорове та раціональне харчування – яким воно повинно бути», «Як зберегти здоров'я зубів», «Шкідливі звички та їх наслідки» тощо.

Висновки: ніщо не може змусити людину вести здоровий спосіб життя, охороняти і зміцнювати власне здоров'я, якщо людина сама не буде свідомо формувати

власний стиль здорової поведінки. Формування здорового способу життя починається ще з дитячих років і базується на особисто-мотиваційних якостях кожної людини. А виробити такі якості можливо за допомогою проведення санітарно-освітньої діяльності серед дошкільнят, учнів та студентів.

### Література

1. Гусак П.М., Зимівець Н.В., Петрович В.С. Відповідальне ставлення до здоров'я: теорія та технології: Монографія / П.М. Гусак, Н.В. Зимівець, В.С. Петрович; [за ред. д-ра педагог. наук, проф. П.М. Гусака]. – Луцьк: ВАТ „Волинська обласна друкарня”, 2009. – 219 с.
2. Защик Н.С. Формування здорового способу життя як фактор збереження психічного здоров'я населення / Н.С. Защик // Формування здорового способу життя як фактор збереження психічного здоров'я населення. – Україна. Здоров'я нації. – 2015. – № 3. – С. 50–54.
3. Кошманюк М.В. Особливості формування здорового способу життя студентів в умовах вищого Навчального закладу / М.В. Кошманюк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2012. – № 4. – С. 69–73.
4. Ратинська О.М. Формування відповідального ставлення до здоров'я у підлітків / О.М. Ратинська // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород : Говерла, 2014. – Вип. 30. – С. 147–150.
5. Свириденко С.О. Шляхи формування свідомого ставлення до власного здоров'я старшокласників інтернатних закладів / С.О. Свириденко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Збірник наукових праць. – Вип. 16, кн. 3. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2012. – С. 164–172.
6. Формування здорового способу життя молоді в Україні: національна модель „Молодь за здоров'я” / П. Шатц, О. Балакірева [та ін.]. – К.: Укр. ін.-т соц. досліджень, 2015. – 130 с.

*І.М. Рогач, А.І. Палко, Р.Ю. Погоріляк, І.І. Гаджега*

## Порівняльна характеристика ефективності організації первинної медичної допомоги населенню в Україні та Угорщині на основі показників здоров'я населення

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

Первинна медико-санітарна допомога є основною і найважливішою ланкою в організації охорони здоров'я населення та збереження громадського здоров'я в цілому. Розвиток первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах

загальної практики / сімейної медицини (ЗП/СМ) дає змогу поліпшити демографічну ситуацію, досягнути справедливого розподілу і раціонального використання бюджетних коштів, активно регулювати рівень показників громадського здоров'я [2].